

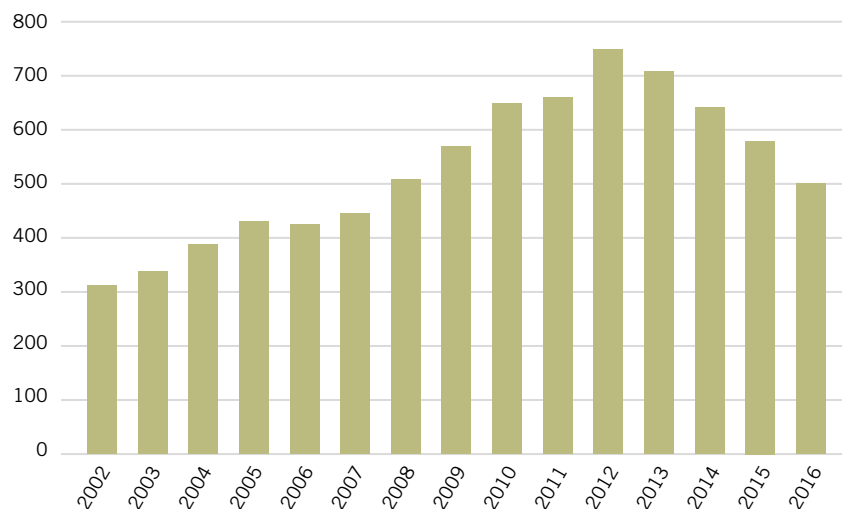
2016

ROVDJURSINVENTERING JÄRV

Järvstammen i Sverige minskar

Resultatet från årets inventering visar på en fortsatt minskning av järvstammen. Idag uppskattas populationen till cirka 500 järvar i Sverige vilket är under referensvärdet för gynnsam bevarandestatus.

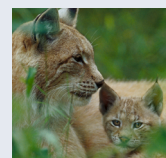
POPULATIONsutveckling JÄRV

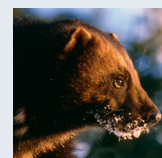
KÄLLA: ROVDATA OCH VILTSKADECENTER

Totalt hittades 108 järvföryngringar i Skandinavien, varav 58 av dessa återfanns i Sverige respektive 50 i Norge. Sammanfattningsvis har ett lägre antal föryngringar hittats i Norrbotten, Västerbotten, Jämtland, Dalarna, och Gävleborgs län, vilket motsvarar en minskning i fem av sju län i Sverige. Däremot är observationer av järv allt mer vanligt längre söderut och för första gången i modern tid har en järvföryngring dokumenterats i Värmlands län.

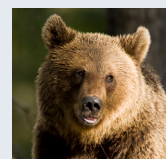
Årets populationsuppskattning baserat på inventeringsresultatet är 8 procent lägre än fjolårets för Skandinavien som helhet. Den svenska delen visar på en minskning på 15 procent medan den norska delen av populationen tvärtom visar på en ökning på 4 procent jämfört med 2015. Att jämföra inventeringsresultat mellan år bör dock göras med försiktighet, eftersom minskningen sannolikt är en kombination av flera olika faktorer och det är svårt att veta vilken som påverkat mest.

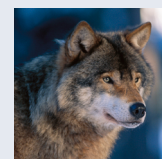
Lodjur

Järv

Björn

Varg

Övervakning och inventering av rovdjur

Sedan 2014 inventeras järv och lodjur med hjälp av gemensamma metoder för Sverige och Norge. Under 2014 blev även gemensamma metoder för björn och varg klar. Rovdjursstammarna inventeras årligen för att ta reda på hur stora stammarna är och var rovdjuren finns. Kunskapen om djuren är viktig för att kunna genomföra en hållbar och långsiktig viltförvaltning och utgör bland annat grund för beslut om jakt, för förebyggande åtgärder och för ersättning till samebyarna för förekomst av rovdjur.

Så här tar vi reda på hur många järvar det finns

För att göra beräkningar av den totala järvpopulationens storlek måste inventeringsresultaten som mäts i föryngringar (hona med ungar) räknas om till antal individer. Den matematiska modell som används för omräkningen baseras på ett medelvärde av antalet fastställda föryngringar de tre senaste åren, kunskap om bland annat ålders- och könssammansättning samt honans ålder vid första reproduktion.

Inom vetenskapen beräknas osäkerheten i beräkningarna och anges här med 95 procent konfidensintervall (95 % CI). Det totala antalet järvar i Sverige och Norge vintern 2016 uppskattas till cirka 850 individer. Osäkerhetsfaktorn (konfidensintervallet) ligger mellan 716 och 1072 järvar. I Sverige beräknas antalet järvar till cirka 500 individer med ett konfidensintervall mellan 391 och 667. De yttre värdena i intervallen är mindre sannolika än medelvärdet. Referensvärdet för gynnsam bevarandestatus för järv i Sverige är minst 600 individer.

Faktorer som påverkar inventeringsresultatet

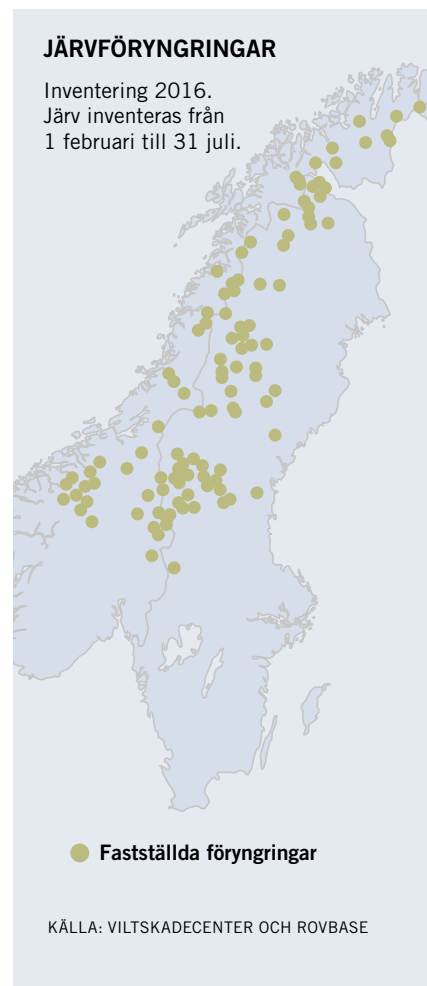
Hur väl inventeringsresultatet speglar den faktiska järvpopulationen beror på en rad olika faktorer och kan variera mellan år. O gynnsamma väderförhållanden försvårar till exempel inventeringsarbetet. Regn, kyla och blåst har orsakat hård skare som förhindrat möjligheten att spåra och hitta järvlyor i vissa områden. En annan faktor som varierar mellan år är andelen järvhonor som får ungar, så kallad mellanårsvariation. Enstaka år kan en stor andel av de vuxna honorna få ungar, medan det under andra år är en mindre andel som lyckas. I dagsläget är det osäkert vad som orsakar denna variation, men födotillgång och klimatpåverkan kan vara möjliga förklaringar. Populationen kan även påverkas av andra faktorer, såsom tillgång till föda, ålderssammansättning, naturlig dödlighet samt effekten av olika former av jakt.

För att ytterligare förbättra inventeringarna och skapa bättre och säkrare inventeringsresultat uppmanas intresserad allmänhet att bidra med sina rovdjursobservationer i Skandobs (via mobilappen Skandobs touch eller på www.skandobs.se) eller till Länsstyrelsen.

Här finns järvarna

Från att i huvudsak vara knuten till fjällområdet samt gränslandet mellan skog och fjäll har järven börjat återetableras i skogslandskapet. Järvens utbredningsområde har i ett långsiktigt perspektiv sakta men säkert vidgats såväl österut som söderut.

Föryngring av järv har under 2016 konstaterats i Norrbotten, Västerbotten, Jämtland, Västernorrland, Dalarna och Värmlands län.

Så här används inventeringsresultaten

Inventeringarna ger kunskap om rovdjursstammarnas storlek, var de lever och hur de utvecklas över tid. Bra underlag är nödvändiga för att det ska vara möjligt att bedriva en ansvarsfull och långsiktigt hållbar förvaltning av de stora rovdjuren. Inventeringsresultaten ska ge underlag för uppföljning av nationella och regionala mål för rovdjursstammarnas status och utveckling. Underlaget ligger även till grund för ersättning för rovdjursförekomst till samebyar, beslut om jakt samt för planering av skadeförebyggande åtgärder.

Så här inventeras järvarna

Inventering av järv pågår från 1 februari till 31 juli. Det finns i huvudsak tre metoder som används för att få information om järvstammens storlek, utbredning och utveckling:

1. Inventering av järvföryngringar vid föryngringslokaler (områden där järvar har sina lyor).
2. DNA-analyser av insamlat biologiskt material från järv används framförallt för att särskilja olika närliggande föryngringslokaler åt.
3. Utfall av skydds jakt och information från andra döda järvar.

Inventering av järv vid lyor bygger i huvudsak på att registrera föryngringar (honor med ungar). Järvarna spåras när det är snö med syfte att hitta de lyor där honorna har fött ungar under vintern. Lyorna besöks sedan vid ett flertal tillfällen för att dokumentera järvens aktivitet vid lyan och för att säkerställa att det är en lya med ungar och inte en plats för lagring av mat eller en daglega. Till hjälp vid inventering av lyor används i viss utsträckning övervakningskameror utrustade med rörelsesensorer. Kamerorna placeras en bit från lyan öppning och järvarna kan därefter lämnas ostörda fram till det att kameran hämtas. För att resultaten ska vara möjliga att granska i efterhand dokumenterar länsstyrelsens fältpersonal spårobservationer med både foton och GPS-logg. Foton och logg registreras i den gemensamma norsk-svenska databasen Rovbase.se. Andra typer av data som registreras i Rovbase är direkta observationer av järvhonor med ungar, data om föryngringar från pågående forskningsprojekt, funna döda järvungar och järvar som fålls under skydds jakt.

Biologiskt material i form av spillning, hår eller sekret samlas in i samband med spårning och används för DNA-analys för identifiering av järvindivider. DNA-analyserna bidrar med information för att t ex kunna särskilja närliggande järvföryngringar.

Vem gör vad i inventeringsarbetet

Flera myndigheter och organisationer är delaktiga i rovdjursövervakningen. Naturvårdsverket utarbetar instruktioner för den metodik som används för inventeringar av järv och övriga stora rovdjur, samt granskar och fastställer de årliga inventeringsresultaten. Länsstyrelserna ansvarar för de praktiska inventeringarna av stora rovdjur på regional nivå. Länsstyrelsen kontrollerar och dokumenterar de rovdjursobservationer som har betydelse för inventeringsresultaten. Observationer registreras i databasen Rovbase. Länsstyrelsernas rovdjursinventeringar i renskötselområdet bedrivs i nära samarbete med landets 51 samebyar som är delaktiga i inventeringarna av stora rovdjur. Svenska Jägareförbundet bidrar också i inventeringsarbetet bland annat genom att registrera rovdjursobservationer och bistår vid behov länsstyrelsen i inventeringsverksamheten. Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA) samlar in data och prover från döda rovdjur så att andra myndigheter och institutioner får de data och prover som efterfrågas. Uppsala Universitet analyserar och sammanställa resultat av DNA-analyser av prover från järv i samarbete med Norsk institutt for naturforskning (NINA).

På uppdrag av Naturvårdsverket granskar och sammanställer Viltskadecenter inventeringsresultaten i dialog med länsstyrelserna och sammanställer sedan inventeringsresultaten på nationell nivå. Detta sker också i samarbete med norska myndigheter. Inventeringsresultaten sammanställs i en gemensam norsk-svensk rapport. Allmänhetens syn- och spårobservationer av stora rovdjur utgör en viktig del av inventeringsunderlaget och alla som vill kan rapportera sina observationer via skandobs.se.

Databaser för inventering

I arbetet med rovdjursinventeringarna används inom viltförvaltningen en gemensam norsk-svensk databas "Rovbase". För närvarande pågår ett utvecklingsarbete med att göra de inventeringsdata som inte omfattas av sekretess tillgängliga även för allmänheten och redan nu finns en mängd information om döda djur och DNA-prover tillgängliga för den som är intresserad.

www.rovbase.se

För att omhänderta allmänhetens observationer har Rovdata i Norge i samarbete med Naturvårdsverket utvecklat den gemensamma databasen Skandobs med tillhörande mobilapp där den som är intresserad kan rapportera observationer av stora rovdjur. De observationer som rapporteras via Skandobs värderas av länsstyrelserna.

www.skandobs.se